

Deprem Diplomasisinin Ekonomik Dinamikleri: Ticaret ve Turizmin Uluslararası Yardımlar Üzerindeki Rolü

Doç. Dr. Binali KILIÇ¹

ÖZET

6 Şubat 2023 tarihinde merkez üssü Kahramanmaraş'ın Pazarcık ve Elbistan ilçeleri olan, sırasıyla 7.7 ve 7.6 büyüklüğünde meydana gelen iki büyük deprem (bundan sonra asrın felaketi olarak anılacaktır), başta Kahramanmaraş olmak üzere toplam 11 ili kapsayan geniş bir coğrafyada, yaklaşık 9,1 milyon kişiyi doğrudan etkilemiştir. Bu çalışmanın amacı, depremin ardından Türkiye'ye yapılan uluslararası yardımlarla ülkelerin Türkiye ile olan ticaret ve turizm ilişkileri arasında anlamlı bir bağ olup olmadığını araştırmaktır. Asrın felaketini takip eden ilk dört gün içinde gönderilen arama kurtarma ekiplerinin sayısı temel alınarak değerlendirme yapılmıştır. Araştırma bulguları, ticari ve turistik bağların yardım kararlarında etkili olabileceğini, ancak belirleyici olmadığını göstermektedir. Yardımların boyutunda ise kültürel yakınlık, duygudaşlık, ortak tarihsel aidiyet, diplomatik ilişkiler, gönüllülük, evrensellik prensipleri ve insani yardım diplomasisi gibi faktörlerin önemli rol oynadığı öngörülmüştür. Araştırmada ayrıca, Türkiye'nin 2009–2019 arasında insani yardım yaptığı ülkeler ile asrın felaketi ardından bu ülkelere gelen yardımlar arasında karşılaştırmalı bir değerlendirme yapılmıştır. Burada yardıma karşı yardım davranışının geçerli olup olmadığı analiz edilmiştir. Yardım gönderen çoğu ülkelerin, Türkiye'nin yardım ve destek sağladığı ülkeler olup, bu ülkelerin çoğunluğunun asrın felaketinde yardım ile karşılık vermiştir. Türkiye'nin yardım gönderdiği ancak asrın felaketinde yardım alamadığı ülkelerin lojistik, kapasite eksikliği veya içinde bulunduğu siyasi krizlerin etkisinin olabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Deprem diplomasisi, Turizm, Ticaret, Uluslararası insani yardım, Deprem Yardımları.

ECONOMIC DYNAMICS OF EARTHQUAKE DIPLOMACY: THE ROLE OF TRADE AND TOURISM IN INTERNATIONAL HUMANITARIAN AID

ABSTRACT

On February 6, 2023, two major earthquakes with magnitudes of 7.7 and 7.6 struck the Pazarcık and Elbistan districts of Kahramanmaraş, respectively an event hereafter referred to as the disaster of the century. Affecting a vast area encompassing 11 provinces, the earthquakes directly impacted approximately 9.1 million people. The aim of this study is to examine whether there is a meaningful relationship between the international aid provided to Türkiye in the aftermath of the earthquakes and the trade and tourism relations between Türkiye and the assisting countries. The analysis is based on the number of search and rescue teams dispatched within the first four days following the disaster. The findings indicate that while trade and tourism ties may influence aid decisions, they are not the sole determining factors. The scale of assistance appears to be more strongly shaped by factors such as cultural proximity, empathy, shared historical identity, diplomatic relations, voluntarism, the principle of universality, and humanitarian diplomacy. Furthermore, the study conducts a comparative assessment between the countries that received humanitarian aid from Türkiye during 2009–2019 and those that provided assistance after the disaster of the century. The analysis explores whether a reciprocal pattern of aid help in return for help was evident. It was found that most of the countries providing aid to Türkiye were among those previously supported by Türkiye, and the majority responded reciprocally during the disaster. For the countries that had received Turkish aid in the past but did not extend assistance this time, logistical constraints, capacity limitations, or ongoing political crises are considered possible explanatory factors.

Key Words: Earthquake Diplomacy, Tourism, Trade, International Humanitarian Aid, Earthquake Aid.

¹ Doç. Dr., Balıkesir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi/Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü, binali.kilic@balikesir.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-8345-6617>

GİRİŞ

Uluslararası düzeyde kurumsal iş birliği ve yardım mekanizmaları, 19. yüzyılın ikinci yarısında savaşlardaki tıbbi müdahale ihtiyacından doğmuştur. İlk işbirliği ve yardım mekanizması Uluslararası Kızıl Haç Komitesi (ICRC) ile başlamıştır. Osmanlı Devleti 1865'te Cenevre Sözleşmesi'ne katılarak Kızılay'ı kurmuştur. Zamanla bu yapı, felaket durumlarında yardım sağlayan Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Federasyonu'na (IFRC) dönüşmüştür. 1932'de Milletler Cemiyeti bünyesinde kurulan Uluslararası Yardım Birliği (IRU), afet yardımlarını düzenleyen ilk kurumsal yapı olmuş ve Türkiye bu yapıya 1932 yılında katılmıştır. 1945'te kurulan Birleşmiş Milletler (BM), afet yardımlarını 1971'de kendi sorumluluk alanına dâhil etmiş; 1991'de ise aldığı kararla insani yardımların eşgüdümünü güçlendirerek BM İnsani İşler Eşgüdüm Ofisi'ni (OCHA) kurmuştur (Başgelen, 2024: 10; Açar, 2023: 1; Tolga ve Halhallı, 2023: 143).

Türkiye, 6 Şubat 2023'te Cumhuriyet tarihinde en çok can kaybına, yıkıma, acıya yol açan ve asrın felaketi olarak nitelendirilen depremleri peş peşe yaşamıştır. Kahramanmaraş'ın Pazarcık ilçesi merkezli olarak saat 4.17'de 7.7 büyüklüğündeki ilk deprem ve bundan yaklaşık 9 saat sonra meydana gelen Elbistan merkezli 7.6 büyüklüğündeki ikinci deprem, 11 il, 62 ilçe ve 10 bin 190 köy de büyük bir yıkıma yol açmıştır. Asrın felaketi yaklaşık 9,1 milyon kişiyi doğrudan etkilemiştir. Yaklaşık 14 milyon kişinin yaşadığı bölgeyi etkileyen depremde 50 binden fazla kişi hayatını kaybetmiş, 500 kilometrelik geniş bir alanı etkileyen bu afet, dünyanın önde gelen uzmanlarınca asrın felaketi olarak nitelendirilmiştir (Asrın Dayanışması, Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, 2023: 1-10).

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) asrın felaketinden sadece 45 dakika sonra, saat 05.02'de, Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP) çerçevesinde en üst seviye olan ve 'Uluslararası Acil Yardım Çağrısını' kapsayan 4. Seviye Acil Durum ilan ederek uluslararası insani yardım çağrısında bulunmuştur (Tolga ve Halhallı 2023: 130; Başgelen, 2024: 7). Birleşmiş Milletlere bağlı olarak çalışan Dünya Sağlık Örgütü ise Türkiye için, yine olabilecek en yüksek seviye olan, üçüncü seviye acil durum ilanı vermiştir. Ayrıca depremden bir sonraki gün NATO Acil Durum Koordinasyon Merkezi tüm NATO müttefiklerine Türkiye'nin yardım talebini iletmiştir (Cansun, 2023: 317).

Doğal afetler, sadece fiziksel değil aynı zamanda uluslararası alanda insani ve diplomatik fay hatlarını da harekete geçirebilmektedir. Deprem sonrası, ülkeler arasında gelişen ilişkiler, literatürde deprem veya afet diplomasisi olarak adlandırılmaktadır. Afet diplomasisi, yalnızca son dönemde yaşanan afet ve depremlerle sınırlı bir olgu değildir. Tarihsel süreçte, insani yardım temelli bu diplomasi biçimi, devletler ve toplumlar arasında işbirliği ve iletişim aracı olarak işlev görmüştür (Şehitoğlu ve Güner, 2023: 1777). Afet diplomasisi kavramı, depremlerin veya afetlerin ardından ülkeler arasında ortaya çıkan beklenmedik dayanışma örneklerini ve bu insani refleksin diplomatik ilişkilere etkisini tanımlar. Görüleceği üzere, deprem diplomasisi, büyük bir depremin ardından diplomatik ilişkileri teşvik etmek ve ülkeler arasındaki ilişkileri iyileştirmek amacıyla insani yardım ve afet yardım çabalarının kullanımını tanımlamak için kullanılan bir terimdir (Earthquake Diplomacy, 2025). Bu çalışmada afet diplomasisi kavramı, deprem diplomasisi ile eş anlamlı olarak kullanılmıştır.

Tarih boyunca birçok doğal afet yaşanmış ve bu afetler, toplumlar ile devletler arasında empati ve iş birliği duygularının güçlenmesine zemin hazırlamıştır. Afet dönemlerinde devletlerarası siyasi gerilimler çoğu zaman geri planda kalmış, öncelik insan hayatının korunmasına verilmiştir (Şehitoğlu ve Güner, 2023: 1775). Kuraklıklar, depremler, seller, heyelanlar, volkanlar veya salgınlar gibi doğal afetler sınır ötesi etkilere sahiptir. Belirli bir devletin ulusal sınırları içinde yer alan ve görünüşte yerel etkileri olan afetler bile mülteci akışları, çatışma taşmaları, küresel emtia fiyatlarının oynaklığı, ticari ilişkileri, finansal akışları

veya küresel tedarik zincirlerinin bozulması yoluyla diğer ülkeler üzerinde dolaylı kısa vadeli veya uzun vadeli etkilere sahip olabilmektedir. Bazı durumlarda, afetler çatışma tarafları arasında afet diplomasisi için fırsatlar yaratarak devam eden düşmanlıklar üzerinde yatıştırıcı bir etkiye sahip olabilmektedir (Bas ve McLean, 2020: 1).

Deprem yardımları diplomatik bağları güçlendirmek ve diğer ülkelerle daha iyi ilişkiler kurmak için kullanılabilir. Örneğin, 1731'de Japonya'nın Osaka kentinde meydana gelen deprem, Japonya ile Hollanda Doğu Hindistan Şirketi arasında diplomatik ilişkilerin dostane ve güçlü bir şekilde başlamasına vesile olmuştur. Bu tarihten itibaren, depremler Japonya'da bir diplomasi aracı olarak görülmüştür. Bu yardımlar, yardım edilen ülke ile güçlü ilişkiler kurmanın etkili bir yolu olmasının yanı sıra uluslararası işbirliği kültürünün gelişmesine katkı sağlamaktadır (Earthquake Diplomacy, 2025).

1999 yılında Türkiye ve Yunanistan'da meydana gelen yıkıcı depremler, iki ülke halkı arasında karşılıklı empati ve dayanışma duygularını güçlendirmiştir. Bu insani yaklaşım, iki ülke arasında bozulan ilişkilerin yumuşamasına zemin hazırlamış ve siyasi düzeyde başlatılan yakınlaşmanın halklar arasında da karşılık bulmasına imkân tanımıştır. Bu süreç, literatürde “deprem diplomasisi” veya “afet diplomasisi” olarak tanımlanmaktadır (Alioğlu Çakmak, 2018: 156; Siegl, 2002: 44). Nitekim asrın felaketi uluslararası kamuoyunun gündemine oturmuş; bu süreçte pek çok devlet, diplomatik ilişkiler ve iletişim kurarak Türkiye'ye insani yardım ulaştırmak üzere harekete geçmiştir (Şehitoğlu ve Güner, 2023: 1775).

Ulaşım, ticaret, kültür, spor ve ekonomi gibi birçok birbirine bağlı faktör ve faaliyet diplomasiyi sürekli olarak etkilemektedir. Bununla birlikte afetler ile ilgili faaliyetler diplomasi etkileşiminin önemli bir parçası olabilmektedir. İnsanlar ve kuruluşlar genellikle afet diplomasisini güçlü bir şekilde kullanmak isterler. Kuşkusuz ülkeler arasında ikili ilişkiler bu diplomasi sayesinde başarıya ulaşabilir (Kelman, 2006: 235). Afet yardımları, sadece mali ve teknik yardım değil aynı zamanda bir yumuşak güç stratejisidir. Ekonomik ilişkiler önceden kurulmuşsa, kriz anında yapılan yardım, yardım eden ülkeye hem insani hem de diplomatik prestij kazandırır. Bu prestij, uluslararası arenada yumuşak güç olarak değerlendirilir (Kirazoluğu, 2024: 1612).

Doğal afetlerin, hükümetler arası ilişkiler dahil olmak üzere, tüm uluslararası ilişkiler biçimleri üzerinde etkisi bulunmaktadır. Özellikle; ticaret, turizm, spor, kültür ve iç siyaset felaketle ilgili faaliyetler diplomasi üzerinde büyük etkilere sahiptir (Kelman, 2018: 176). Büyük felaketlerin haber değeri, komşu ülkelerde diğer ülkelere kıyasla daha yüksek olabilmektedir. Geçmişte yaşanan afetler sonrasında komşu ülkeler kamuoyunda empati oluşmakta ve bu durum medya aracılığıyla daha fazla görünürlük kazanmaktadır (Kirazoluğu, 2024: 1612). Ticaret ve turizm; ülkeler arasında kültürel yakınlığın bir simgesi olarak değerlendirilir. Kültürel yakınlık medyanın ilgisini artırmaktadır. Örneğin, İtalya'da meydana gelen bir depremin Guatemala'dakine kıyasla Amerikan medyasında daha fazla yer bulmasını yalnızca lojistik koşullarla, yani İtalya'nın daha ulaşılabilir olması ve bölgede daha fazla muhabirin bulunmasıyla açıklamak yetersiz kalabilir. Asıl neden, İtalyanların Amerikalılara fiziksel ve kültürel olarak daha tanıdık gelmeleri; ayrıca birçok medya çalışanının ve okuyucunun İtalya'ya seyahat etmiş olması ve haberlerde geçen yer adlarını tanıması bu haberlerin görünürlüğünü artırabilmektedir (Adams 1986: 123). 17 Ağustos 1999 Marmara Depremi ve aynı yıl gerçekleşen 7 Eylül 1999 Atina Depremi esnasında Türkiye ve Yunanistan'ın deprem diplomasisi süreçlerini başarıyla yürüttükleri görülmektedir. Medya ve kamuoyu açısından depremlerin ardından Yunanistan-Türkiye ilişkilerinde hızlı bir iyileşmenin yaşandığı görülmüştür. Depremlerden sonraki süreçte ikili anlaşmalar, turizm, yatırımlar ve ticaret, hava sahası ihlalleri, İstanbul'daki Yunanlıların mülkiyet hakları ve iki ülke vatandaşının birbirlerine yönelik algıları olumlu yönde değişmiş ve gelişmiştir (Caymaz, 2024: 468).

Günümüzde görsel ve yazılı basın, okuyucuları ve izleyicileri için en alakalı haberleri önceliklendirirler. Adams'a göre, ekonomik, politik veya kültürel olarak bağlantılı ulusların birbirlerinin haberlerini ele alma olasılığı daha yüksektir (Kirazoluğu, 2024: 1614). Afetler ile ilgili her türlü faaliyet, diplomasiyi teşvik ederek ülkeler arasında dostluk, barış ve ekonomik ilişkilerin başlatılmasını ve sürdürülmesini sağlar (Kelman, 2018: 175).

Doğal afet durumunda, uluslararası ilişkilerde devletler ve toplumlar arasındaki ilişkilerin ve iletişimin seyrini güçlendirebilecek veya değiştirebilecek dönemler olabilmektedir. Devletlerin diplomasi alanındaki çıkarıcı yaklaşımları, bu dönemlerde toplumlarının itici gücüyle insani tutumlarla bir araya gelir. İnsani yardım, bu ilişkinin odak noktasıdır. İnsani diplomasi, doğal afet koşullarında yardım konularına odaklanan bağımsız bir diplomatik faaliyet yönüdür. İnsani alan yaratmak, müzakere etmek, kaynak toplamak, politik-insani etki geliştirmek ve sürekli genişleyen insani eylem kapsamı için gerekli olan resmi ve gayri resmi işbirliği sistemini oluşturmak için etkili bir araçtır. Bu noktada deprem veya afet diplomasisi, insani diplomasi faaliyetlerinin bir parçası olabilmektedir (Kirazoluğu, 2024: 1671).

Bu çerçevede çalışmanın temel amacı, deprem diplomasisi kavramını ticaret ve turizm perspektifinden ele alarak, afet zamanlarında ticaret ve turizm gibi ekonomik bağların uluslararası yardımlara olan etkisini değerlendirmektir. Şöyle ki, afet öncesinde kurulan ticari ve turistik ilişkilerin, afet zamanında uluslararası yardımları nasıl hızlandırdığını ve kolaylaştırdığını değerlendirmektir.

YÖNTEM

Bu araştırma, betimsel nitelik taşıyan nitel belge analizi çalışmasıdır. Araştırmanın temel amacı, 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen Kahramanmaraş merkezli depremlerin ardından Türkiye'ye yapılan uluslararası yardımları, ülkelerin Türkiye ile olan ticaret ve turizm ilişkileri bağlamında değerlendirmektir.

Bilimsel araştırmalar, genel olarak nitel ve nicel araştırma olmak üzere iki ana yöntem ile yürütülmektedir. Bu çalışmada betimsel nitelik taşıyan nitel araştırma yönteminden belge analizi tekniği tercih edilmiştir. Nitel araştırmada, gözlem, görüşme ve belge analizi gibi nitel veri toplama yöntemleri kullanılmaktadır (Aydın, 2018: 62; Baltacı, 2019: 369). Bu bağlamda belge analizi, araştırma konusu ile ilgili yazılı bilgi, rapor, istatistik ve kayıtların sistematik biçimde incelenmesini ve yorumlanmasını kapsar. Belge analizi, araştırılan konu ile ilgili yazılı bilgi ve belgelerin ayrıntılı olarak araştırmanın amacı doğrultusunda analiz edilmesidir (Karadaban vd., 2023: 2665; Baltacı, 2019: 376). Belge analizinin maliyeti birçok tekniğe göre düşüktür. Ayrıca belgelerin güvenilir olması araştırmanın güvenilirliğini ve geçerliliğini önemli ölçüde desteklemektedir (Karadaban vd., 2023: 2668). Belgeler araştırmacının müdahalesi olmadan kaydedilmiş metinleri, verileri, ses ve görselleri içerebilmektedir. Araştırmalarda kullanılabilecek dokümanlardan birisi de çeşitli kamu kayıtlarıdır (Kıral, 2020: 174).

Bu araştırmada elde edilen bilgiler ve veriler, içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Araştırmada dört temel değişken kullanılmıştır. Bunlar; Araştırmaya dahil edilen ülkelerin Türkiye ile olan ticaret hacmi (ihracat ve ithalat), Türkiye'ye gönderdiği turist sayısı ve depremde gönderilen yardım düzeyi (arama kurtarma ekibi veya malzeme yardımı). Bu değişkenler arasındaki ilişkiler analiz edilerek yorumlanmıştır.

Bu çalışmada, 2023 yılında meydana gelen ve asrın felaketi olarak tanımlanan depremin ardından ilk dört gün içinde Türkiye'ye yardımda bulunan ülkelerin yardım miktarları ile Türkiye'nin bu ülkelerle olan dış ticaret hacmi ve turizm ilişkisi analiz edilmiştir. Asrın felaketinden sonraki ilk 72 saat hayatta kalma olasılığının zamanla dramatik şekilde azaldığı kritik bir dönemdir. Bu süreçte yapılan arama-kurtarma faaliyetleri, insan hayatını kurtarmada

en yüksek başarı oranına sahiptir. Nitekim yapılan araştırmalar, göçük altından kurtarılan kişilerin %90'ının ilk 24 saatte, %50'sinin 25–48 saat arasında ve sadece %20'sinin 49–72 saat arasında hayatta kalabildiğini göstermektedir. 72 saatin ardından bu oran %5'in altına düşmektedir. Bu nedenle, arama kurtarma ekiplerinin hızlı, etkili ve koordineli müdahalesi, afetin etkilerini azaltmak ve iyileşme sürecini başlatmak için hayati önem taşımaktadır. Hızlı kurtarma ve ilk yardımın yanı sıra iletişim altyapısının kurulması, acil ihtiyaçların karşılanması ve koordinasyon merkezlerinin oluşturulması gibi faaliyetlerin ilk 72 saat içinde gerçekleştirilmesi, afetzedelerin yaşama şansını artırmakta ve afet yönetiminin başarısına katkı sunmaktadır (Yurtlu vd., 2024: 519). Bu bağlamda çalışmada, afetin ardından gerçekleşen müdahalenin niteliği, uluslararası dayanışmanın; ticaret, turizm ve diplomatik arka planı ile ilişkilendirilmiştir.

Araştırmanın amacı kapsamında, Türkiye İstatistik Kurumu'ndan temin edilen 2022 yılına ait ithalat ve ihracat verileri, 2022 yılında Türkiye'ye gelen yabancı ziyaretçi sayıları ile Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığının 7 Şubat 2023 tarihli basın bilgilendirmesi ve 10 Şubat 2023 tarihli basında yer alan ülkelere ait arama ve kurtarma ekibi sayıları değerlendirmeye dahil edilmiştir. Bu veriler doğrultusunda, ticari ve turistik ilişkilerin afet dönemlerinde sergilenen uluslararası dayanışmanın üzerindeki yansımaları değerlendirilmiştir. Türkiye'nin 2009 – 2019 yılları arasında yaptığı dış yardımlar ve yardım gönderen ülkeler ayrıca değerlendirmeye dahil edilmiştir. Bu çalışma, asrın felaketi için yalnızca ilk dört gün içinde gelen yardımlar ve arama kurtarma ekipleriyle sınırlıdır. Mali veya aynı yardımlar kapsam dışı bırakılmıştır.

VERİ VE BULGULAR

Türkiye İstatistik Kurumu'ndan temin edilen 2022 yılına ait ithalat ve ihracat verileri, 2022 yılında Türkiye'ye gelen yabancı ziyaretçi sayıları ve Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığının 7 Şubat 2023 tarihli basın bilgilendirmesine ilişkin veriler Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı'nın 7 Şubat 2023 Tarihli Uluslararası Yardımlara İlişkin Basın Açıklaması

Sıra No.	Ülke Adı	Türkiye'ye Gönderdiği Turist Sayısı (2022)	Türkiye'nin İhracatı (2022) (Değer: Bin ABD \$)	Türkiye'nin İthalatı (2022) (Değer: Bin ABD \$)	İlk 24 Saatte Gelen Yardımlar
1	Azerbaycan	683.834	2.504.423	836.443	2 uçak insani yardım (uçaklardan birinde tam teçhizatlı sahra hastanesi bulunmakta diğerinde ise çadır, battaniye ve ısıtıcı gibi malzemeler bulunmaktadır). Arama kurtarma çalışmalarına katılmak üzere 420 personel
2	Lübnan	272.844	2.678.005	104.204	83 kişilik arama kurtarma ekibi
3	ABD	1.013.478	16.885.325	15.228.078	158 kişilik iki kentsel arama ve kurtarma ekibi
4	Gürcistan	1.514.813	2.399.750	872.536	60 kişiden oluşan arama ve kurtarma ekibi, eğitilmiş köpekler ve ilgili ekipman
5	Bulgaristan	2.882.512	4.721.645	2.693.341	50'si arama ve kurtarma uzmanı 59 personel
6	Almanya	5.679.194	21.141.783	24.033.074	41 görevli ve 7 köpekten oluşan bir ekip
7	Kosova	Veri yok	672.484	24.420	30 askerli bir Kosova Güvenlik Gücü Birliği
8	Kuzey Makedonya	266.184	698.150	256.257	40 kişilik arama kurtarma ekibi, arama kurtarmada kullanılan teçhizat, 6 araç, 2 itfaiye aracı, depremzedeler için 10 bin battaniye, 200 sedye ile 2 eğitilmiş köpek
9	Rusya Federasyonu	5.232.611	9.342.796	58.848.948	100 kurtarma uzmanı, 7 kinoloji grubu ve 40 sağlık uzmanı
10	Macaristan	165.842	1 597 186	1 849 287	55 kişilik arama kurtarma ekibi, arama kurtarma köpekleri ve 90 ton ekipman

11	Malta	Veri yok	855.411	99.074	32 kişilik ekip, 1 arama-kurtarma köpeği, 5,5 tonluk insanî yardım malzemesi
12	İtalya	420.661	12.386.045	14.082.252	50'den fazla kişiden oluşan İtalyan İtfaiyesi ekibiyle 10 kişilik sağlık ekibi ve arama kurtarma uzmanı köpekler

Kaynak: Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, 2023. Türkiye İstatistik Kurumu, 2025; T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2025

Tablo 1 ve çalışmadaki verilere göre; afet sonrası ilk gün gönderilen arama kurtarma ekiplerinin sayısı, Türkiye ile söz konusu ülkeler arasındaki turizm ve dış ticaret verileri bağlamında değerlendirilmiştir. Almanya, ABD, İtalya ve Rusya, Türkiye ile yüksek ticaret hacmine sahip ülkeler arasında yer almaktadır ve yardımları da kapsamlı düzeydedir. Bu durum, ekonomik bağların insani yardım davranışlarını kısmi olarak etkileyebileceği düşünülmektedir. Ancak Çin, Fransa, Hollanda, Birleşik Krallık gibi Türkiye'nin diğer önemli ticaret ortaklarının tabloda yer almaması (veya ilk gün yardım göndermemiş olmaları), sadece ticaret hacminin yardım düzeyini belirlemede yeterli olmadığını göstermektedir. Düşük ekonomik ilişkiler içinde olunan Kosova ve Kuzey Makedonya, gibi ülkeler ise sembolik ama anlamlı yardımlar göndermiştir. Bu durum yumuşak güç, insani diplomasi, diplomasi, duygudaşlık, ortak tarihsel aidiyet, stratejik ittifak, kültürel yakınlık, insani yardım ve etnik yakınlığın yardımlarda etkisinin olduğunu göstermektedir. Ancak, ticaret hacmi ile yardım miktarı arasında doğrudan bir ilişki olduğu söylenemez. Jeopolitik, kültürel ve diplomatik bağlar da önemlidir. Tablo 1'de turist gönderen ülkeler bağlamında değerlendirildiğinde Bulgaristan (2,8 milyon), Gürcistan (1,5 milyon), Rusya (5,2 milyon) gibi yüksek sayıda turist gönderen ülkelerin ilk gün yardım gönderdiği anlaşılmaktadır. Bu durum, toplumsal yakınlık ve halklar arası etkileşimin afet zamanlarında yardım davranışını etkileyebileceğini göstermektedir. Bazı ülkelerin yardım göndermemesinin ise kurumsal kapasiteleri ile ilgili olduğu düşünülmektedir. Turist sayıları ile yardım arasında bir ilişki kurmak zor olmakla birlikte kültürel bağlar belirleyici olabilmektedir. Azerbaycan, Gürcistan, Bulgaristan, Macaristan, Kosova gibi coğrafi ve politik yakınlığın ülkelerin hızlı hareket etmiş olmasında, empati, komşuluk diplomasisinin ve stratejik ittifakların etkisinin olduğu söylenebilir. Bazı ülkelerin yardım kapasiteleri sınırlı olsa bile ilk gün destek vermeleri önemli bir sembolik değerdir. Kosova, Azerbaycan, Kuzey Makedonya gibi ülkelerin yardım gönderme biçimleri kültürel, tarihsel ve etnik yakınlığa dayalı sembolik davranışlar olarak yorumlanabilir. Bu ülkeler Türkiye ile, kültürel, diplomatik ya da dini bağları güçlü olan ülkelerdir. Gönderdikleri yardımın niceliğinden ziyade hızlılığı ve görünürlüğü dikkat çekicidir. Bazı ülkeler genellikle yüksek kapasiteye sahip, gelişmiş ekonomilerdir ve afet sonrası yardımı uluslararası yükümlülük veya prestij bağlamında gönderdiği düşünülebilir.

Asrın felaketi olarak nitelendirilen büyük depremin ardından, çok sayıda ülke Türkiye'ye çeşitli düzeylerde insani yardımda bulunmuştur. Tablo 2'de, afet sonrası 10 Şubat 2023 Saat 17:04 itibarıyla gelen arama kurtarma ekiplerinin sayısı, Türkiye ile söz konusu ülkeler arasındaki turizm ve dış ticaret verileri bağlamında değerlendirilmiştir. Böylelikle, ekonomik ve sosyal ilişkilerin afet zamanlarındaki işlevi ve karşılıklı dayanışmayı nasıl etkilediği üzerine çıkarımlar yapılmıştır.

Tablo 2. 10 Şubat 2023 Tarih ve Saat. 17.04 İtibarıyla Gönderilen Yardımlar

Sıra No.	Ülke Adı	Türkiye'ye Gönderdiği Turist Sayısı (2022)	Türkiye'nin İhracatı (2022) (Değer: Bin ABD \$)	Türkiye'nin İthalatı (2022) (Değer: Bin ABD \$)	10 Şubat 2023 Saat 17:04 İtibarıyla Gelen Yardımlar
1	Karadağ	Veri yok	168.905	35.039	83 kişilik arama kurtarma ekibi
2	Sırbistan	357.787	1.771.491	573.647	47 kişilik arama kurtarma ekibi
3	Slovakya	196.462	759.322	1.127.357	15 kişilik arama kurtarma ekibi
4	Slovenya	48.622	1.771.777	519.499	11 kişilik arama kurtarma ekibi
5	Fransa	986.090	9.534.619	9.429.702	217 kişilik arama kurtarma ekibi
6	Birleşik Krallık	3.370.739	13.004.798	5.904.556	84 kişilik arama kurtarma ekibi
7	Yunanistan	569.795	3.302.681	2.186.643	7 kişilik arama kurtarma ekibi

8	İtalya	420.661	12.386.045	14.082.252	74 kişilik arama kurtarma ekibi
9	İspanya	298.165	9.654.318	7.004.013	720 kişilik arama kurtarma ekibi
10	İsviçre	382.835	1.334.877	15.335.897	100 kişilik arama kurtarma ekibi
11	Avusturya	454.638	1.778.932	1.970.423	112 kişilik arama kurtarma ekibi
12	Polonya	1.135.903	5.417.452	4.294.369	213 kişilik arama kurtarma ekibi
13	Romanya	886.555	6.947.484	3.335.646	167 kişilik arama kurtarma ekibi
14	Moldova	274.257	662.731	293.409	55 kişilik arama kurtarma ekibi
15	Hollanda	1.244.756	8.026.254	4.497.087	86 kişilik arama kurtarma ekibi
16	Almanya	5.679.194	21.141.783	24.033.074	187 kişilik arama kurtarma ekibi
17	Portekiz	74.812	1.498.160	1.342.214	55 kişilik arama kurtarma ekibi
18	Malta	Veri yok	855.411	99.074	32 kişilik arama kurtarma ekibi ve bir arama kurtarma köpeği
19	Ermenistan	36.445	3.584	8.706	28 kişilik arama kurtarma ekibi
20	Gürcistan	1.514.813	2.399.750	872.536	103 kişilik arama kurtarma ekibi
21	Ukrayna	675.467	3.059.409	4.455.394	175 kişilik arama kurtarma ekibi
22	Estonya	93.209	195.335	215.225	79 kişilik arama kurtarma ekibi
23	Litvanya	251.619	559.214	645.951	37 kişilik arama kurtarma ekibi
24	Belarus	Veri yok	1.126.128	291.863	72 kişilik arama kurtarma ekibi
25	El Salvador	Veri yok	15.039	10.345	115 kişilik arama ve kurtarma ekibi
26	Meksika	114.267	1.080.906	1.189.263	172 kişilik arama ve kurtarma ekibi
27	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti	Veri yok	2.118.367	116.807	297 kişilik arama ve kurtarma ekibi
28	Hırvatistan	61.327	702.017	439.649	41 kişilik arama kurtarma ekibi
29	Kosova	Veri yok	672.484	24.420	48 kişilik arama kurtarma ekibi
30	Bosna Hersek	200.698	755.420	189.420	103 kişilik arama kurtarma ekibi
31	Kuzey Makedonya	266.184	698.150	256.257	36 kişilik arama kurtarma ekibi
32	Bulgaristan	2.882.512	4.721.645	2.693.341	98 kişilik arama kurtarma ekibi
33	Macaristan	165.842	1.597.186	1.849.287	167 kişilik arama kurtarma ekibi
34	Çek Cumhuriyeti	295.454	1.905.864	2.895.417	69 kişilik arama kurtarma ekibi
35	İzlanda	4.070	48.853	35.692	11 kişilik arama kurtarma ekibi
36	Kazakistan	712.136	1.606.303	3.514.908	101 kişilik arama kurtarma ekibi
37	Kırgızistan	147.487	902.715	119.553	69 kişilik arama kurtarma, sağlık çalışanları ve psikologlardan oluşan ekip
38	Türkmenistan	45.249	1.099.834	967.084	10 kişilik doktor ekibi ve tıbbi malzemelerin de bulunduğu arama kurtarma ekibi
39	Tacikistan	74.101	388.676	171.325	50 kişilik arama kurtarma ekibi ve bir cerrah
40	Özbekistan	419.673	1.877.543	1.682.538	180 kişilik arama kurtarma ekibi
41	Tayvan	Veri yok	225.291	2.290.516	176 kişilik arama kurtarma ekibi
42	Güney Kore	99.869	1.051.992	9.004.399	118 kişilik arama kurtarma ekibi
43	Çin	89.515	3.281.335	41.354.561	467 kişilik arama kurtarma ekibi
44	Japonya	30.610	664.441	4.640.815	148 kişilik arama kurtarma ekibi
45	Hindistan	231.579	1.637.061	10.697.077	153 kişilik arama kurtarma ekibi
46	Pakistan	173.621	818.767	432.350	85 kişilik arama kurtarma ekibi
47	Malezya	89.766	478.254	4.288.755	155 kişilik arama kurtarma ekibi
48	Bangladeş	24.335	551.635	663.762	74 kişilik arama kurtarma ekibi
49	Singapur	30.602	800.103	473.404	68 kişilik arama kurtarma ekibi
50	Filipinler	97.954	308.793	318.744	82 kişilik arama kurtarma ekibi
51	Brezilya	84.582	999.763	4.830.904	40 kişilik arama kurtarma ekibi
52	İsrail	843.028	7.032.339	2.451.736	150 kişilik arama kurtarma ekibi
53	Lübnan	272.844	2.678.005	104.204	83 kişilik arama kurtarma ekibi
54	İrak	1.208.895	13.750.276	1.419.235	150 kişilik arama kurtarma ekibi
55	Tunus	206.714	1.550.366	396.330	41 kişilik arama kurtarma ekibi
56	Libya	220.179	2.840.774	767.019	80 kişilik arama kurtarma ekibi
57	İran	2.331.076	3.067.097	3.353.690	158 kişilik arama kurtarma ekibi
58	Cezayir	210.478	2.068.120	1.367.257	89 kişilik arama kurtarma ekibi
59	Kuveyt	480.123	672.910	283.003	46 kişilik arama kurtarma ekibi
60	Katar	92.439	1.479.394	716.647	150 kişilik arama kurtarma ekibi
61	Filistin	97.011	126.816	12.179	27 kişilik arama kurtarma ekibi
62	Suudi Arabistan	497.914	1.046.453	4.152.071	54 kişilik arama kurtarma ekibi
63	Birleşik Arap Emirlikleri	146.438	5.252.673	4.470.951	129 kişilik arama kurtarma ekibi
64	Ürdün	494.629	966.075	142.851	114 kişilik arama kurtarma ekibi
65	Sudan	43.192	447.146	233.036	40 kişilik arama kurtarma ekibi
66	Umman	130.160	465.413	1.582.034	46 kişilik arama kurtarma ekibi
67	Güney Afrika Cumhuriyeti	71.636	1.715.025	1.585.332	58 kişilik arama kurtarma ekibi
68	Moğolistan	Veri yok	95.848	2.626	42 kişilik arama kurtarma ekibi
69	Venezuela	18.395	366.441	717.453	29 kişilik arama kurtarma ekibi
70	Rusya Federasyonu	5.232.611	9.342.796	58.848.948	401 kişilik arama kurtarma ekibi

71	Kanada	197.416	1.887.729	1.316.473	10 kişilik arama kurtarma ekibi
72	Arjantin	41.708	329.199	904.099	34 kişilik arama kurtarma ekibi
73	Belçika	596.173	4.778.506	4.420.585	20 kişilik arama kurtarma ekibi

Kaynak: NTV, 2023; Türkiye İstatistik Kurumu, 2025; T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2025

Veriler incelendiğinde, Türkiye'ye en fazla turist gönderen ülkelerden Almanya (5,6 milyon kişi), Rusya Federasyonu (5,2 milyon), Birleşik Krallık (3,3 milyon), İran (2,3 milyon) ve Bulgaristan (2,8 milyon) gibi ülkelerin tamamının deprem sonrası hızlı şekilde yardım gönderdiği görülmektedir. Bu ülkeler, yalnızca turizm açısından değil, aynı zamanda dış ticaret bakımından da Türkiye'nin önemli ekonomik ortakları arasında yer almaktadır. Nitekim Almanya, Türkiye'nin en fazla ihracat yaptığı ülke (21,1 milyar ABD doları) olmasının yanı sıra, ithalat açısından da ilk sıralarda yer almakta; buna karşılık 187 kişilik bir arama kurtarma ekibi ile yardım göndermiştir. Benzer şekilde, ithalatın büyük bölümünü oluşturan Rusya (58,8 milyar ABD doları) 401 kişilik, Çin (41,3 milyar ABD doları) ise 467 kişilik arama kurtarma ekibi göndermiştir. Türkiye'nin yaklaşık 12,4 milyar ABD doları ihracat gerçekleştirdiği İtalya, 74 kişilik bir ekip göndermiştir. Öte yandan, dış ticaret hacmi sınırlı olmasına rağmen, siyasi ve kültürel bağları güçlü olan ülkeler (örneğin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Azerbaycan, Pakistan) dikkate değer büyüklükte yardım göndermiştir. Bu durum, ekonomik ilişkilerden bağımsız olarak stratejik, dostluk ve kardeşlik temelli diplomatik yaklaşımların da afet zamanlarında etkili olduğunu göstermektedir. Yardım sayısı bakımından öne çıkan ülkelere biri olan İspanya'nın gönderdiği 720 kişilik arama kurtarma ekibi, bu ülkenin ticaret hacminin görece daha düşük olmasına rağmen dayanışma yöneliminin güçlü olduğunu ortaya koymaktadır. Benzer biçimde, Slovakya, Estonya, Letonya gibi Orta ve Doğu Avrupa ülkeleri ile uzak coğrafyalardan gelen yardım ekipleri de bu çok boyutlu insani dayanışmayı pekiştirmektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde, Türkiye ile güçlü ekonomik bağlara sahip ülkelerin büyük bölümünün afet sonrası yardım gönderme konusunda etkin rol oynadığı; ancak ekonomik ilişkilerin ötesinde, kültürel yakınlık, tarihsel dostluk, insani diplomasi ve diplomatik ilişkilerin de uluslararası insani yardım davranışlarını belirleyen önemli faktörler olduğu görülmektedir.

Tablo 3'te Türkiye'nin 2009–2019 yılları arasında insani yardım sağladığı ülkeler ile 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen ve "asrın felaketi" olarak nitelendirilen Kahramanmaraş merkezli depremin ardından bu ülkelere Türkiye'ye yönelen yardımlar karşılaştırmalı bir biçimde analiz edilmiştir. Bu bağlamda, uluslararası ilişkilerde zaman zaman gözlemlenen "yardıma karşı yardım" davranışının geçerliliği sorgulanmıştır.

Tablo 3. Türkiye'nin 2009-2019 Yılları Arasında İnsani Yardım Yaptığı Ülkeler

Ülke	Türkiye'nin Yaptığı Yardım (USD)	10 Şubat 2023 Saat 17:04 İtibarıyla Gelen Yardımlar	Ülke	Türkiye'nin Yaptığı Yardım (USD)	10 Şubat 2023 Saat 17:04 İtibarıyla Gelen Yardımlar
Afganistan	650.900	-	Arnavutluk	730.596	-
Bangladeş	6.250.768	74 kişilik arama kurtarma ekibi	Bosna-Hersek	906.000	103 kişilik arama kurtarma ekibi
Bulgaristan	27.700	98 kişilik arama kurtarma ekibi	Burkina Faso	100.000	-
Çad	328.000	-	Çin	5.950	467 kişilik arama kurtarma ekibi
Demokratik Kongo Cumhuriyeti	1.300.000	-	Ekvator	300.000	-
Endonezya	195.000	-	Filipinler	700.000	82 kişilik arama kurtarma ekibi
Filistin	202.146.144	27 kişilik arama kurtarma ekibi	Gambiya	72.500	-
Gine	880.000	-	Güney Sudan	146.269	-
Irak	38.440.930	150 kişilik arama kurtarma ekibi	Haiti	5.930.000	-
İsrail	768.000	150 kişilik arama kurtarma ekibi	İran İslam Cumhuriyeti	64.600	158 kişilik arama kurtarma ekibi
Japonya	1.595.000	148 kişilik arama kurtarma ekibi	İtalya	76.700	Yeni ilavelerle 74 kişilik arama kurtarma ekibi
Kırgızistan	1.848.000	69 kişilik arama kurtarma görevlileri, sağlık çalışanları ve psikologlardan oluşan ekip	Kamerun	200.000	-
Kosova	61.300	48 kişilik arama kurtarma ekibi	Kolombiya	100.000	-
Laos	25.000	-	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti	1.096.500	297 kişilik arama ve kurtarma ekibi
Libya	22.207.000	80 kişilik arama kurtarma ekibi	Liberya	860.000	-
Makedonya	359.136	40 kişilik arama kurtarma ekibi, arama kurtarmada kullanılan teçhizat, 6 araç, 2 itfaiye aracı, depremzedeler için 10 bin battaniye, 200 sedye ile 2 eğitilmiş köpek	Lübnan	10.065.000	83 kişilik arama kurtarma ekibi
Mısır	2.820.500	-	Malezya	282.000	155 kişilik arama kurtarma ekibi
Moldova	200.000	55 kişilik arama kurtarma ekibi	Moğalistan	776.000	42 kişilik arama kurtarma ekibi
Mozambik	1.300.000	-	Moritanya	2.650.000	-
Myanmar	10.362.000	-	Nepal	377.960	-
Nijer	5.360.000	-	Özbekistan	108.000	180 kişilik arama kurtarma ekibi
Pakistan	198.120.800	85 kişilik arama kurtarma ekibi	Rusya	1.165.800	401 kişilik arama kurtarma ekibi
Senegal	2.650.000	-	Sırbistan	259.000	47 kişilik arama kurtarma ekibi
Sierra Leone	860.000	-	Somali	217.310.000	-
Sudan	14.720.000	40 kişilik arama kurtarma ekibi.	Suriye	1.187.900.000	-
Şili	1.005.000	-	Tacikistan	100.000	50 kişilik arama kurtarma ekibi ve bir cerrah
Tunus	2.732.000	41 kişilik arama kurtarma ekibi	Uganda	100.000	-
Ukrayna	140.000	175 kişilik arama kurtarma ekibi	Vanuatu	150.000	-
Vietnam	50.000	-	Yemen	6.765.000	-

Kaynak: Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, 2019

Tablo 3'te elde edilen bulgulara göre, Türkiye'nin geçmişte insani yardımda bulunduğu birçok ülkenin, asrın felaketi sonrasında Türkiye'ye çeşitli düzeylerde yardım gönderdiğini göstermektedir. Bu durum, insani ilişkilerde karşılıklılık ilkesinin ulusötesi dayanışma ve kriz anlarındaki uluslararası iş birliği açısından önemini bir kez daha teyit etmektedir. Özellikle Türkiye'nin afet, açlık, sağlık krizleri ya da savaş mağduriyeti gibi durumlarda destek sağladığı ülkelerin, Türkiye'ye benzer şekilde hızlı yanıt vermesi, insani diplomasinin uzun vadeli etkilerini ve güven inşa etme kapasitesini göstermektedir.

Bununla birlikte, Türkiye'nin geçmişte insani yardım ulaştırdığı ancak asrın felaketi sonrasında yardım alamadığı bazı ülkeler de mevcuttur. Bu durumun, ilgili ülkelerin içinde buldukları ekonomik darboğaz, kapasite yetersizliği, siyasi istikrarsızlık, savaş ya da doğal afet gibi kendi iç krizlerinden kaynaklanabileceği değerlendirilmektedir. Dolayısıyla, yardım gönderme davranışı yalnızca geçmiş ilişkilerden değil, aynı zamanda mevcut koşullardan, dış politika dinamiklerinden ve ülkelerin ulusal önceliklerinden de etkilenmektedir. Bu analiz, insani yardımın sadece bir merhamet ya da sorumluluk meselesi değil, aynı zamanda dış politika araçlarından biri olarak işlev görebileceğini ve uluslararası alanda sembolik bir iletişim, diplomasi ve vefa olarak da değerlendirilebileceğini ortaya koymaktadır.

SONUÇ

Bu çalışmanın amacı, asrın felaketi ardından uluslararası yardımların dağılımına bakarak Türkiye ile ülkeler arasındaki ticaret ve turizm ilişkilerin yardım davranışı üzerindeki etkisini değerlendirmektir. Deprem yardımları çok boyutlu sürecinin ürünüdür. Elde edilen verilere göre, ticaret ve turizm gibi ekonomik ilişkilerin uluslararası deprem yardımlarında kısmen etkili olduğunu, ancak kültürel, tarihsel, insani ve stratejik yakınlığın daha güçlü bir belirleyici olduğunu göstermektedir. Gelecekteki afetlere yönelik hazırlık ve diplomasi planlamasında bu tür insani ilişkilerin dikkate alınması gerekmektedir. Ekonomik ilişkiler, siyasi ittifaklar, kültürel bağlar ve kamuoyu baskısı bu kararlarda etkili olabilmektedir. Veriler, ekonomik etkileşimin tek başına belirleyici olmadığını, ancak kültürel ve stratejik bağların özellikle afetin ilk günlerinde daha etkili olduğunu göstermektedir. Bu bulgu, deprem diplomasinin yalnızca bir dış politika aracı değil, aynı zamanda bir insani diplomasi ve evrensellik pratiği olarak değerlendirilmelidir.

Bu çalışmada, asrın felaketi olarak anılan depremin ardından Türkiye'ye yapılan uluslararası yardımları analiz ederek, bu yardımlar ile ülkelerin Türkiye ile olan ticaret ve turizm ilişkileri arasında anlamlı bir bağlantı olup olmadığı araştırılmıştır. Özellikle afetin ilk dört gün içinde gönderilen arama kurtarma ekipleri temel alınarak yapılan değerlendirmede yardım büyüklüğünün (örneğin ekip sayısının) Türkiye ile olan ticaret hacmi ve turist sayılarıyla sınırlı düzeyde ilişkili olduğunu göstermektedir.

Araştırma sonuçlarına göre, Türkiye ile yüksek ticaret hacmine sahip ülkelerin deprem sonrası daha büyük ve organize yardım ekipleri göndermeye eğilimli olduğu görülmektedir. Ancak bu eğilim istisnasız değildir; bazı ülkeler güçlü ekonomik bağlara rağmen sınırlı yardım sağlamış, bazı ülkeler ise düşük ticaret ilişkisine rağmen önemli düzeyde destek göndermiştir. Benzer şekilde, Türkiye'ye yoğun turist gönderen ülkelerin tamamı aynı ölçüde yardım göndermemiştir. Bu durum, deprem zamanlarındaki insani yardımların yalnızca ekonomik ilişkilerle açıklanamayacağını; diplomatik yakınlık, kültürel bağlar, insani dış politika ilkeleri ve uluslararası imaj yönetimi gibi başka faktörlerin de belirleyici rol oynadığını göstermektedir.

Bu yönüyle çalışma, deprem diplomasisi literatürüne anlamlı bir katkı sunmaktadır. Bulgular, deprem durumlarında ülkelerin yardım kararlarının çok boyutlu bir değerlendirme sonucu oluştuğunu ve sadece çıkar temelli değil, aynı zamanda değer temelli yaklaşımların da etkili olduğunu göstermektedir. Ticaret ve turizm gibi ekonomik ilişkiler, deprem sonrası insani yardım kararlarında belirleyici faktörlerden biri olmakla birlikte, tek belirleyici değildir. Bu

bağlamda, çalışma insani diplomasinin ekonomik diplomasinin tamamlayıcısı veya alternatifi olabileceğine işaret etmektedir. Sonuç olarak, depremlere/afetlere yönelik dayanışmanın Kızıllaç/Kızıllaç hareketi ve öğretisinin; insaniyetçilik, ayırım gözetmezlik, tarafsızlık, bağımsızlık, gönüllülük, birlik ve evrensellik prensipleri kapsamında gerçekleşmesiyle birlikte, aynı zamanda stratejik ve önceden inşa edilen siyasi, ekonomik, komşuluk, ticari ve turizm gibi süreçlerinde etkili olabileceği sonucuna varılmıştır.

Bulgular, ekonomik ilişkilerin insani yardım kararlarında etkili olabildiğini ancak tek belirleyici olmadığını göstermektedir. Yardım davranışlarında kültürel yakınlık, diplomatik ilişkiler, kamuoyu duyarlılığı ve tarihsel bağların daha güçlü rol oynadığı görülmüştür. Bu nedenle deprem diplomasisi yalnızca bir dış politika aracı değil, aynı zamanda insani dayanışma ve evrensel sorumluluk pratiği olarak değerlendirilebilir. Gelecekte deprem veya afet diplomasisi politikalarının tasarımı ekonomik ve kültürel bağların birlikte dikkate alınması, daha etkili uluslararası dayanışma mekanizmalarının geliştirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Asrın felaketi uluslararası toplumu harekete geçirmiştir. İlk günden itibaren onlarca ülke, arama kurtarma ekipleri ve insani yardım göndermiştir. Bu insani tepkilerin yalnızca yardımseverlik ve diplomatik nezaketle mi sınırlı olduğu, yoksa ülkelerin Türkiye ile olan ticari ve turistik bağlarının bu kararları etkileyip etkilemediği sorusu, deprem diplomasisi literatüründe yeni bir araştırma alanı ortaya koymaktadır.

Gelecek araştırmalarda, ülkelerin Türkiye'ye yönelik insani yardımlarında rol oynayan siyasal, kültürel ve tarihsel bağlar daha derinlemesine analiz edilebilir. Ayrıca sadece arama kurtarma ekipleri değil, aynı ve nakdi yardımların da dahil edildiği daha kapsamlı veri setleriyle çok değişkenli analizlerin yapılması önerilmektedir. Yapılacak karşılaştırmalı çalışmalarla afet zamanlarında uluslararası dayanışma ve yardımlaşmalar incelenebilir. Aynı zamanda, deprem diplomasisinin yalnızca alıcı ülke perspektifinden değil, yardım gönderen ülkelerin iç politikaları, kamuoyu algısı, medya temsilleri ve dış politika stratejileri açısından da değerlendirilmesi, literatüre çok boyutlu katkılar sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

Açar, D. A., 2023. Dünyayı işbirliği kurtaracak: 6 Şubat 2023 depremi, uluslararası kuruluşlar ve afetlere müdahale <https://www.globalpanorama.org/blog/2023/03/16/aa/> (Erişim Tarihi 07.07.2025).

Adams, W. C. (1986). Whose lives count? TV. Coverage of Natural Disasters. *Journal of Communication*, 36 (2), (Reprinted in *Television: Critical Concepts in Media and Cultural Studies*, Editor: Toby Miller, Oxford: Routledge, 2003), 113–122, <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1986.tb01429.x>.

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, 2019. Uluslararası insani yardım raporu https://www.afad.gov.tr/kurumlar/afad.gov.tr/e_Kutuphane/Kitaplar/Insani-Yardim-2019-V5.pdf (Erişim Tarihi 10.07.2025).

Alioğlu Çakmak, G. (2018). Bir “Avrupa” azınlığı olarak Batı Trakya Türkleri, *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 149-168, <https://doi.org/10.17336/igusbd.409435>.

Aydın, N. (2018). Nitel araştırma yöntemleri: Etnoloji. *Uluslararası Beşerî ve Sosyal Bilimler İnceleme Dergisi*, 2(2), 60-71.

Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388. <https://doi.org/10.31592/aeusbed.598299>.

Bas, M. ve McLean, E. V. (2020). Natural disasters and cross-border implications. *Oxford Research Encyclopedia of International Studies*, <https://doi.org/9780190846626.013.550>.

Başgelen, A. F. (2024). Uluslararası yardım çağrısı ve 6 Şubat depreminin sonuçları, 5 Temmuz 2025 tarihinde <https://enderunhukukhareketi.com/uluslararasi-yardim-cagrisi-ve-6-subat-depreminin-sonuclari/> adresinden erişildi.

Cansun, Ş. (2023). Deprem ve uluslararası ilişkiler (Deprem ve uluslararası ilişkiler, deprem ve toplum sosyal bilimsel projeksiyonlar (Editörler: Fahri ÇAKI ve Kadir CANATAN), Çizgi Kitabevi Eylül 2023, İstanbul, 317-335.

Caymaz, E. (2024). Afet diplomasisi ve siyasal iletişim: Türkiye'nin afet diplomasisine yönelik keşfedici bir araştırma, *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8 (3), 461-473.

Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, 2023. 06 Şubat 2023 Kahramanmaraş Depremleri Asrın Felaketi <https://www.iletisim.gov.tr/images/uploads/dosyalar/Asrin-Felaketi-TR.pdf> adresinden alındı (Erişim Tarihi 01.07.2025).

Earthquake Diplomacy, 2025. <https://www.diplomacy.edu/topics/earthquake-diplomacy/#:~:text=Earthquake%20diplomacy%20is%20a%20term,aftermath%20of%20a%20major%20earthquake> (Erişim Tarihi 15.06.2025).

Karadaban, A., Kaplan, C., Özek, Ö., Çaksu, C., Aküzüm, F. ve Aydın, M. (2023). Nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelenmesi, *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, 9(67): 26662670, <http://dx.doi.org/10.29228/smryj.67567>.

Kelman, I. (2006). Acting on disaster diplomacy, *Journal of International Affairs*, 59(2), 215–240.

Kelman, I. (2018). Connecting theories of cascading disasters and disaster diplomacy, *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 30, 172-179. <https://doi.org/10.1016/j.ijdr.2018.01.024>.

Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 170-189.

Kirazoluğu, O. (2024). Yunan medyasında Şubat 2023 Türkiye depremleri: Yeni bir deprem diplomasisi mi? *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 13 (3), 1611-1632.

NTV, 2023. Türkiye'ye yardım gönderen ülkeler: Deprem sonrası hangi ülkeler Türkiye'ye yardım gönderdi? https://www.ntv.com.tr/galeri/dunya/turkiyeye-yardim-gonderen-ulkeler-deprem-sonrasi-hangi-ulkeler-turkiyeye-yardim-gonderdi,JSHp79Kx_E6H3zAIO_EpMg/Cn0rSRHdMkuB8uLiJ7Xwjg (Erişim Tarihi 25.07.2025).

Siegl, E. (2002). Greek-Turkish relations- continuity or change? Perspectives: *Central European Review of International Affairs*, (18), 40-52.

Şehitoğlu, R. ve Güner, O. (2023). Earthquake diplomacy: The efforts of the members of the organization of Turkic states after Türkiye quakes in 2023, *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 13(3), 1775-1792, <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1296450>.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2025. <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-249709/yillik-bultenler.html> (Erişim Tarihi 18.07.2025).

Tolga, C. ve Halhallı, O. E. (2023), Uluslararası hukuk açısından uluslararası insan yardım çağrısının hukuki niteliği ve 6 Şubat depremi, *Ankara Barosu Dergisi* 81, (Özel Sayı), 129-169. DOI: 10.30915/abd.138093.

Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, 2023. Dünyadan Türkiye'ye Afet Desteği <https://www.iletisim.gov.tr/turkce/haberler/detay/dunyadan-turkiyeye-afet-destegi> (Erişim Tarihi 22.07.2025).

Türkiye İstatistik Kurumu, 2025. Çıkış Yapan Yabancı ve Vatandaşlar. <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=Egitim,-Kultur,-Spor-ve-Turizm-105> (Erişim Tarihi 01.07.2025).

Türkiye İstatistik Kurumu, 2025. Giriş Yapan Yabancı ve Vatandaşlar. <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=Egitim,-Kultur,-Spor-ve-Turizm-105> (Erişim Tarihi 19.07.2025).

Türkiye İstatistik Kurumu, 2025. Ülkelere Göre İhracat <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Dis-Ticaret-Istatistikleri-Mart-2024-53535> (Erişim Tarihi 12.07.2025).

Türkiye İstatistik Kurumu, 2025. Ülkelere Göre İthalat. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Dis-Ticaret-Istatistikleri-Mart-2024-53535> (Erişim Tarihi 10.07.2025).

Yurtlu, F. B., Öztürk, B., Güven, E. ve Eren, T. (2024). Afet sonrası ilk 72 saatte yapılacak faaliyetlere ilişkin stratejiler: Türkiye. *Doğal Afetler ve Çevre Dergisi*, 10(2), 504–522. <https://doi.org/10.21324/dacd.1429668>.